

Paisatge i infraestructures: un binomi enfrontat?

La imatge que s'acostuma a associar al Penedès és la d'una plana dominada per les vinyes. La situació, però, pot començar a canviar: a les nombroses infraestructures ja existents s'afegeix la línia del TGV. A Vilafranca, el debat sobre la ubicació d'una base de muntatge reflecteix formes oposades de veure el territori.

A mig camí entre Barcelona i Tarragona, el Penedès ha estat sempre un lloc de pas. Però a banda de la seva posició privilegiada, que fa del territori un corredor de trànsit natural, la plana penedesenca també es caracteritza pel domini del conreu, especialment el de la vinya. D'aquesta manera, l'articulació de les infraestructures en el paisatge vitícola, al costat de la progressiva industrialització que afecta l'Alt Penedès, és un dels problemes que haurà d'afrontar la comarca en els propers anys. Aquest debat sobre l'equilibri entre creixement i afectació de la vinya s'ha centrat, darrerament, a la capital de l'Alt Penedès, Vilafranca, on s'ha projectat la construcció d'una base de muntatge i manteniment del tren de gran velocitat (TGV) que afecta 11 hectàrees de terreny agrícola no previstes en el projecte inicial del pas de la línia Madrid-Barcelona pel Penedès.

Segons el GIF (Gestor d'Infraestructures Ferroviàries), la ubicació de la base a Vilafranca –una de les tres de Catalunya– obeeix a raons logístiques, ja que compleix els requisits idonis pel que fa a les distàncies necessàries i als desnivells del terreny. La base ocuparà inicialment 11 hectàrees (7, quan passi a ser de manteniment), i a les instal·lacions hi haurà un magatzem de material (carrils, material asfàltic...), naus de reparació i manteniment de locomotores, oficines i un aparcament.

Els terrenys afectats per la construcció de l'obra, destinats principalment al conreu de la vinya, van començar a ser arrasats a mitjan octubre.

Papers amagats. La instal·lació de la base manté enfrontats, des de fa mesos, l'equip de govern municipal (PSC/ICV/ERC) i els grups de l'oposició (CiU, CUP i PP). Des del Govern s'afirma que la base és una imposició del Ministeri de Foment i el GIF, i que l'únic que s'ha pogut fer ha estat negociar perquè l'impacte fos el mínim. Des de l'oposició, en canvi, es creu que l'Ajuntament no ha fet tot el que calia per aturar el projecte i que no ha actuat amb transparència. Del mateix parer són el sindicat agrari Unió de Pagesos i la plataforma ciutadana Salvem el Penedès, que té com a prioritat la defensa del territori.

El projecte de la base no es va conèixer públicament fins al mes de març, quan la premsa comarcal es va fer ressò que els propietaris d'uns terrenys agrícoles –fins aquell moment no afectats pel traçat de la línia del TGV– havien rebut comunicats d'expropiació forçosa. Davant d'aquesta informació, l'alcalde de Vilafranca, Marcel Esteve, va dir que no en tenia coneixement ni documentació. En aquell moment, tots els grups municipals van manifestar la seva oposició a la infraestructura i van acordar de forma unànime emprendre les accions oportunes per aturar la instal·lació de la base a Vilafranca.

Aquesta unanimitat, però, va començar a trontollar el mes de juliol, quan, en el transcurs d'una sessió plenària, el regidor de la Candidatura d'Unitat Popular (CUP) va repartir entre tots els grups municipals una còpia de la memòria del projecte de la base del TGV extreta, segons ell, dels mateixos serveis urbanístics de l'Ajuntament. Com a protesta pel

Un dels tunnels que s'estan fent per enllestir l'AVE Madrid-Barcelona, en concret en el tram entre Lleida i la capital catalana. Aquesta infraestructura afectarà el Penedès, una terra que encara conserva gairebé intactes els seus trets.

que consideraven un engany, el regidor de la CUP i els de CiU van abandonar el ple.

La resposta de l'Ajuntament va ser que la memòria no era un document important perquè era incomplet, i l'alcalde va afirmar que no s'havia pogut aconseguir la totalitat del projecte de la base. Uns dies més tard, membres del grup municipal de CiU —que havia sol·licitat al Congrés dels Diputats informació relativa a la base—, van viatjar a Madrid, on van aconseguir el projecte íntegre i van constatar que el GIF ja n'havia informat a l'Ajuntament de Vilafranca al gener.

El ben cert és que l'any 2002 el *BOE* publicava per primera vegada informació sobre la futura base de muntatge i manteniment del TGV a Vilafranca, i, de fet, el projecte va ser aprovat pel Ministeri de Foment el novembre del 2003. Malgrat tot, mai va ser exposat públicament ni es van permetre al·legacions.

Obra inevitable? Els grups de l'oposició, a més d'Unió de Pagesos i Salvem el Penedès, consideren que hi ha hagut

nombroses irregularitats en la tramitació de la base de muntatge i manteniment. Així ho va constatar el grup de CiU en el decurs del ple extraordinari demanat per l'oposició (CiU, CUP i PP) perquè el Govern municipal donés explicacions sobre la base. Segons els convergents, l'executiu municipal "tenia capacitat legal per frenar la base del TGV i no ho va fer". Per l'equip de govern, en canvi, "no hi havia cap possibilitat d'aturar una obra d'interès general", i per això es va considerar que "davant la imposició, el millor era negociar". Aquestes negociacions han comportat una reducció tant del nombre d'hectàrees afectades com de l'impacte paisatgístic de la instal·lació. Però, més enllà d'això, l'Ajuntament de Vilafranca pretén, com a contrapartida a la base de muntatge, que el GIF es compromet a estudiar la ubicació d'una estació de trens regionals a la població. Pels grups de l'oposició, aquest tema no és més que una "cortina de fum" per desviar l'atenció del problema de la base.

Les característiques de la base de muntatge i manteniment fan que, des de l'o-

posició, es lamenti que no s'hagi buscat una zona de polígons industrials més adient a la infraestructura, ja que, tot i la construcció de murs de contenció paisatgística, l'obra "trenca totalment amb el que ha de ser el paisatge al voltant de Vilafranca i afecta la seva zona de creixement natural". Des de l'equip de govern es recalca que el rerefons de la qüestió és l'existència d'un debat sobre dos models de ciutat i de territori: "Per a nosaltres, Vilafranca forma part d'un territori molt més ampli, que és Catalunya, i treballem en aquest sentit, mentre que l'oposició té una visió més local".

El debat concret sobre la base ara ja està tancat. Continuen existint, però, discrepàncies sobre la concepció del territori. El cert és que, malgrat que en aquests moments al Penedès encara hi ha molta vinya, la construcció de la base ha posat en relleu els canvis que es poden produir en el paisatge d'una comarca que fins ara ha preservat prou bé el seu entorn característic.

Marta Carbó